

**ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТ НА ПУРН 2022-2027 Г.
ЗА ЗАПАДНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ**

ПРОТОКОЛ

*от онлайн среща проведена чрез платформата Zoom
за поречията на реките Места и Доспат*

18 май 2023 г.

В срещата участваха 24 представители на заинтересованите страни от следните институции: Община Банско, Община Гърмен, ТП „Държавно горско стопанство Гоце Делчев“, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към Министерство на вътрешните работи, Регионална дирекция по горите – Благоевград към Изпълнителна агенция по горите, Регионална здравна инспекция – Смолян към Министерство на здравеопазването, Министерство на околната среда и водите, Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“, HR Wallingford, Световна банка, „П-ЮНАЙТЕД“ ЕООД.

Срещата беше открита от **г-жа Станислава Иванова, директор на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“**, която приветства участниците в обществените консултации на проекта на План за управление на риска от наводнения за Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ за периода 2022-2027 г. Тя посочи, че ПУРН разглежда всички аспекти в управлението на риска от наводнения, но се съсредоточава върху предотвратяването, защитата, подготвеността, включително прогнозите за наводнения, системите за ранно предупреждение, като отчита специфичните характеристики - в случая на Западнобеломорски район за басейново управление. Г-жа Иванова допълни, че ПУРН включва програма от конкретни мерки за решаване на установените проблеми и за постигне на поставените цели във всичките 17 РЗПРН.

Г-жа Иванова припомни, че в съответствие със законовите изисквания ПУРН е публикуван на 15 декември 2022 г. и ще бъде на разположение на обществеността за консултации и писмени становища до 10 септември 2023 г. Г-жа Иванова посочи, че тази среща е последната онлайн среща от обществените консултации на ПУРН за

Западнобеломорски район за басейново управление и е обща за реките Места и Доспат. Г-жа Иванова изрази надежда за активно участие на заинтересованите страни.

Г-н Дейвид Рамсботъм, водещ експерт към Международната банка за възстановяване и развитие представи основните етапи от разработването на ПУРН и Програмата от мерки. Първият етап е предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН), в края на който като резултат се определят районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Във втория етап се изготвят картите на заплахата и риска от наводнения (КЗРН) за определените на предходния етап РЗПРН. Картите на заплахата, показват обхватът на заливане, а картите на риска, показват последиците от наводненията. Последният етап е разработването на ПУРН, вкл. Програмата от мерки. Този процес се извършва по Директивата за наводненията на всеки шест години. Първият цикъл обхваща периода от 2016 г. – 2021 г., а вторият цикъл - от 2022 г. – 2027 г.

Г-н Рамсботъм представи обобщение на подхода, възприет за разработването на Програмата от мерки (ПоМ). В подготвителния етап са включени три стъпки. Първата включва анализ на входната информация, в която влизат заключенията от 1-ви цикъл на ПУРН, ПОРН от втория цикъл с актуализиран списък на РЗПРН, картите от втория цикъл и Анализ на заливните равнини, който е отделна дейност. Целта му е да идентифицира потенциалът за водозадържане нагоре по течението от самите РЗПРН, което да намали риска от наводнения в рамките на самите РЗПРН. Втората стъпка включва избор на мерки от актуализирания национален каталог от мерки, предоставящ списък с подходящи за разработването на ПоМ мерки. Каталогът се основава на първия цикъл, но е рационализиран и някои отделни мерки са комбинирани в една. Третата стъпка включва прилагане на методиките – Методика за приоритети и цели за управлението на риска от наводнения, като са преразгледани приоритетите и целите от първия цикъл и са извършени някои промени и Методика за оценка и приоритизация на мерките (АРП/МКА). Методиката се използва, за да се прецени дали мерките са подходящи за включване в плана. Идеята е да се види дали ползите са по – големи от разходите. Методиката се състои от две части – от една страна АРП, който се концентрира върху икономическите ползи от мерките с оглед на намалените щети спрямо разходваните средства, докато МКА разглежда неизмеримите в парично отношение ползи – например намаляване на въздействията от наводнения върху хората.

Подходът за изготвяне на ПоМ се състои от три стъпки. Първата стъпка е преглед на статуса на изпълнение на мерките от 1-ви цикъл на ПУРН – изпълнени, неизпълнени или в процес на изпълнение, което е отправната точка за новата ПоМ. Втората стъпка е добавяне на нови мерки, включително за новоидентифицираните РЗПРН, както и мерки,

които имат връзка с Планове за управление на речните басейни. Последната стъпка представлява оценка и приоритизация на мерките, за да се прецени кои от тях са подходящи.

Той разгледа каталога от мерки, който съдържа няколко категории мерки: неструктурни мерки – мерки, които нямат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например системи за ранно предупреждение и планиране при извънредни ситуации; структурни мерки - мерки, които имат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например защитни съоръжения, диги и съоръжения за водозадържане, които по същество са инженерни решения. Тенденцията в международен план е да се намали риска от наводнения използвайки по – естествени средства, когато е възможно. Структурните мерки се разделят на четири подкатегории – зелени мерки, сиво-зелени мерки, меки мерки и сиви мерки. Зелените мерки не включват твърди инженерни решения, те са естествени елементи, които да имат за цел да задържат водни обеми. Сиво-зелените мерки са комбинация от твърди (защитни стени, диги) и меки инженерни решения, които имат зелен елемент. Меките мерки са допълнение на зелени компоненти към съществуващи сиви структурни мерки при тяхната реконструкция. Сивите мерки са твърди инженерни решения.

ПоМ също така съдържа хоризонтални мерки и мерки на ниво РЗПРН. Хоризонталните мерки носят полза за множество РЗПРН, поясни г-н Рамсботъм. Сред тях са неструктурните мерки, като прогнозиране и ранно предупреждение, поддържане на речните корита. В България, в много населени места речните корита са разширени, така че да се увеличи капацитета на реката през населеното място. Това е мярка, която се използва в цял свят, но при разширяване на речно корито се създават условия за отлагане на седименти/наносни отложения при ниски и средни води, води и до развитие на растителност, така че поддържането на коритата е важно с оглед на проводимостта. Хоризонталните мерки имат висок приоритет в ПоМ, т.к на практика могат да бъдат приложени във всеки един РЗПРН - напр. ранни предупреждения, прогнозираня и т.н. Вторият тип мерки в ПУРН са мерки на ниво РЗПРН. Това са специфични мерки за всеки РЗПРН, избрани на база на допълнителен анализ, като тези мерки в повечето случаи са структурни, които променят хидравличните параметри, например нови защитни съоръжения и др.

Г-н Рамсботъм разясни процеса на избор на мерки на ниво РЗПРН. Изборът на мерки на ниво РЗПРН става в няколко стъпки. В първата стъпка се идентифицират мерки, вкл. въз основа преглед на мерки от първия цикъл. Втората стъпка е използвайки инструментът АРП и МКА да се оценят и изберат онези мерки, които имат най – много

ползи, а третата стъпка е да се приоритизират мерките, така че да се реши, кои от тях да бъдат приложени първо.

Г-н Рамсботъм обобщил накратко как са представени резултатите от прилагането на методиката за Програмата от мерки в ПУРН. Това е обхванато в Приложение Е на ПУРН, където има отделна точка за всеки РЗПРН описващо последователно стъпките: общ преглед на РЗПРН, за да се разбере какъв е основният проблем с наводненията, както и мащабът на риска, преглед на мерките от първия цикъл, вкл. техния напредък; разглеждат се конкретните цели за управление на риска от наводнения, които са относими за съответното РЗПРН. Например ако има много защитени зони по Natura 2000, една от тези цели би била зоните да не бъдат засегнати неблагоприятно от ПоМ; след това се предприема преглед и анализ на наличната информация – разглеждат се аспекти, които могат да повлияят на ПоМ - дали има източници на замърсяване, има ли важни защитени зони; дали има потенциал за водозадържане нагоре по течението от самия РЗПРН. В Приложение Е за всеки РЗПРН има таблица, която изброява важна информация и как е свързана със съответния РЗПРН.

Следващата стъпка е свързана с допусканията относно разпределението на риска, така че да се реши накъде да бъдат насочени усилията. Освен информацията от картите на риска има и други фактори – например наличието на критична инфраструктура. След това сме готови да изберем подходящи мерки. Изготвяме таблица от мерки, подходящи за конкретния РЗПРН, според типовете наводнения, които възникват. Следва АРП и МКА, като мерките с висока и средна оценка са включени в програмата от мерки. Последната стъпка е локализиране на мерките върху картите на РЗПРН. Г-н Рамсботъм показва карти, на които може да се види разпределението на риска от наводнения като обясни какво се вижда и какво представляват различните елементи на картата.

Г-н Рамсботъм показва как изглежда и структурата на Плана за управление на риска от наводнения. Той има 13 глави и 9 приложения. Първите 5 глави обхващат предходните етапи, включително предходния ПУРН, предварителната оценка и картирането. Глава 7 разглежда програмата от мерки, включително хоризонталните мерки и тези на ниво РЗПРН. Тя е обвързана с Приложение Е, което съдържа анализ за всеки РЗПРН. Има още 2 приложения, които изброяват мерките, които се предлагат в Програмата от мерки, но след първоначалните консултации бе поискано Приложения Ж и З да бъдат обединени в едно общо К – Интегрирана Програма от мерки, подобна на тази от първия цикъл. Това е екселска таблица, която има ред за всяка мярка и включва: уникален код за всяка мярка; име на мярката; местоположение; тип наводнение; приоритет; вид мярка; продължителност на изпълнение; отговорни институции; разходи,

общини, на чиито територии се прилага мярката; потенциалните източници на финансиране, препратка към 1-я цикъл (ако е приложимо) и показател за изпълнение.

Управлението на риска от наводнения се променя и се измества в посока естествени мерки, но също така има и тенденции за съхраняване и опазване на отделни сгради, ако няма друга добра алтернатива, посочи експертът. Ако има заливна равнина с група от сгради, понякога е доста скъпо да се защитят тези отделни сгради, използвайки насипи или диги. Идеята е самите сгради да бъдат направени по – устойчиви или да бъдат защитени поотделно. Той отбеляза, че това е нова концепция, която се прилага в много държави. Това са мерки, свързани с резистентност или устойчивост на сградите. Или се опитваме да предотвратим навлизането на вода в сградите или допускаме навлизането на вода, като защитаваме обзавеждането вътре.

Г-н Рамсботъм обърна внимание и на процеса на преминаване от ПУРН към изпълнението на мерките. След одобрението на стратегическия документ – ПУРН и Програмата от мерки към него, следващият етап е подготвителен за изпълнението. В него се прецизират мерките, извършват се допълнителни проучвания, получаване на разрешителни, проектиране, както и провеждането на тръжни процедури. Това е етапа преди възлагането на договор и прилагането на мерките. Следва изпълнение на мерките. Последният етап е мониторинга, който включва: мониторинг на изпълнението, на резултатите и на целите.

Например в РЗПРН има река, преминаваща през урбанизирана територия, знаем обхватите на заливане и че има изградена защитна стена.

Г-н Рамсботъм обясни, че в ПУРН се разглеждат различни алтернативни мерки за този РЗПРН - например нови/надградени защитни стени; разширяване на речното легло; водозадържане нагоре по течението; природно-базирани решения; устойчивост на собствеността или комбинация от мерките. Всички тези алтернативи преминават АРП и МКА, за да се види, кои имат най – големи ползи. В резултат на анализа, се установява, че нови/надградени защитни стени и устойчивост на собствеността са най – подходящи. Местоположението на мерките се нанася на карта, но са необходими допълнителни данни, като: оразмерителни водни количества, за да могат да се изчислят водните нива или количествата и обемите; подробности за съществуващи защитни съоръжения - тяхната височина, състояние, местоположение; информация за геоложките характеристики и изискванията за финансиране; информация за съществуващи съоръжения – сгради, мостове и др. Трябва да се знае и мнението на заинтересованите страни в този случай. Необходими са допълнителни дейности, вкл. детайлни проучвания, геоложки проучвания, детайлно хидроложко и хидравлично моделиране за конкретното

РЗПРН. Това позволява изготвяне на идеен проект, който подлежи на обществено обсъждане, с цел да се получи обратна връзка. Това се прави в подготвителния етап на изпълнение на мерките. Когато всичко това е извършено се преминава към подробния проект – детайли за съоръжението, местоположението сградите, необходимите мерки за устойчивост за тези сгради. На този етап трябва да се помисли и за ландшафта и мерките, които да се включат, така че да се подобри околната среда.

Всичко това позволява изготвянето на финален подробен проект, което позволява оценка на разходите и ползите. Тази оценка трябва да докаже, че предлаганите мерки носят повече ползи, отколкото разходи. По този начин може да се обоснове инвестицията и да се представи обосновка на потенциална финансираща институция, т.е. да се кандидатства за финансиране, така, че мерките да бъдат изпълнени.

За целите на актуализацията на плановете документи, г-н Рамсботъм, се обърна към всички участници в срещата с молба за допълнителна информация по отношение на мерките, които са в процес на изпълнение, т.к наличната такава е непълна. За да бъдат включени в ПУРН 2022-2027 е необходимо да се знаят и оставащите финансови разходи.

За мерките, в процес на изпълнение е необходимо да се представи и карта с обозначаване на конкретното местоположение. Молбата на екипа е това да бъде на хартиен носител, за да се избегнат грешки. Разбира се, могат да бъдат дадени и координати, но ако не са показани конкретно на картата, това понякога води до грешки.

В Програмата от мерки има възможност да бъдат разгледани и допълнителни мерки, като се очакват предложения от заинтересованите страни, каза експертът. Предложенията следва да бъдат представени по подобен начин – описание на мярката, цел и карта и т.н.

Г-н Рамсботъм представи специално разработена за целите на обществените консултации на ПУРН уеб платформа, достъп до която имат всички заинтересовани страни. Идеята на платформата е да се даде пространствен поглед на заливните равнини и обхватите на заливане, а също и на мерките, които се предлагат. Платформата съдържа информация за земеползването, критичната инфраструктура и последиците от наводненията.

Предмет на настоящата среща бе обсъждането на мерки в 7 РЗПРН, попадащи в поречието на реките Места и Доспат, като в презентацията си, г-н Рамсботъм обърна внимание на конкретни мерки, които се предлагат за РЗПРН: р. Бела – гр. Разлог; Неврокопска река – гр. Гоце Делчев и р. Доспат – гр. Доспат.

Г-н Рамсботъм демонстрира функционалността на платформата с първия пример - РЗПРН BG4_APSFR_ME_03 , гр. Разлог. Той уточни, че на екрана се вижда базовата карта, но има опция и за визуализиране на сателитно изображение. Информацията, която е включена в уеб платформата съдържа икономическа дейност. Могат да се визуализират жилищни зони, комунална инфраструктура, промишлена дейност. Представена е и критичната инфраструктура. Увеличавайки изображението и добавяйки обхват на заливане при обезпеченост 1% (в оранжево), можем да видим кои обекти от критичната инфраструктура попадат в обхвата на заливане, посочи експертът. Може да се визуализира и транспортната инфраструктура – пътища и железопътни линии. По отношение на обхвата на заливане има възможност за визуализиране на обхват на заливане при наводнение с обезпеченост 5% (или т. нар. 20-годишна вълна); 1% обезпеченост (или т. нар. 100-годишна вълна (отбелязва се в оранжево)); наводнение с 0,1% обезпеченост или т. нар. 1000-годишна вълна - отбелязано в червено. Г-н Рамсботъм посочи, че когато визуализираме икономическия риск се вижда, че той е в центъра на града и само 2-3 зони извън центъра. Той уточни, че всяко квадратче представлява обем на щетите. Легендата в дясно на екрана показва мащабите на щетите - червените квадрати са с много по-висок риск отколкото бледо-жълтите. Мерките за смекчаване се визуализират със сини полигони. Маркираната мярка е надграждане на съществуващи защитни съоръжения. В допълнение имаме и друга категория – рехабилитация на съществуващи защитни съоръжения чрез зелена инфраструктура. Това е международна тенденция и където е възможно се опитваме да превърнем съществуващите мерки в зелени, посочи експертът. В разглеждания РЗПРН има една мярка, която преминава през целия град - В15с - поддръжка на речното корито. Има мярка и извън населеното място. Това е мярка за водозадържане нагоре по течението. Представлява ретензия на водата в заливната равнина до реката. Понякога това изисква изграждане на диги или насипи. За да има такава зона за задържане е нужно пространство. Това е един от резултатите от анализа на заливните равнини – идентифициране на зони със свободно пространство, посочи г-н Рамсботъм.

Следващият пример е с дъждовни поройни наводнения – BG4_APSFR_ME_100. Това е пример от поречието на р. Места - гр. Гоце Делчев. Разгледана бе обезпеченост от 1%. В този РЗПРН има защитени зони – те са показани в синьо. При разработването на мерките се опитваме да не засягаме такива защитени зони, посочи г-н Рамсботъм. Той отбеляза, че икономическият риск от дъждовни поройни наводнения е доста разпръснат в целия град. Мерките за смекчаване са показани в синия полигон. Основната мярка е природосъобразно водозадържане, т.е. ретензиране на водата, използвайки природно базирани решения. Това изисква изграждането на насипи или промяна на ландшафта, но предимно с естествени, природни елементи. В допълнение има и няколко локални мерки

за важни сгради - например мярка В4. Това е мярка, с която се правят промени в сградата, така че когато възникне наводнение щетите да са минимални. Например, могат да се променят използваните материалите вътре в сградата.

Последният пример е от поречието на р. Доспат - BG4_APSFR_DO_100. В този РЗПРН има два типа наводнения - първият е речно наводнение. В този район има река в подзаворния участък и по-малка река, протичаща през самия град. Разгледано бе наводнение с обезпеченост 1%. Щетите от наводнението са основно надолу по течението от самия град, т.е. икономическият риск е в долината надолу по течението от града. В този район бе разгледан и риска от дъждовни поройни наводнения. Вижда се, че ситуацията е много различна. Има вода, която се спуска от високите части около града и го наводнява, посочи експертът. Визуализиран бе обхват на заливане от 1% при дъждовни поройни наводнения и смекчаващите мерки. В гр. Доспат се предлагат зелени мерки. Опитавме се в града да намерим зони, където може да се ретензира оттока от дъжда, за да намалим наводненията. Невинаги е възможно да се използват тези мерки в близост до сгради, затова се предвиждат и изкуствени канали, които събират водите от дъждовете и ги отвеждат в открити зони, посочи г-н Рамсботъм. Мерките надолу по течението са за речни и дъждовни наводнения. В уеб платформата са показани всички мерки за всеки тип наводнение, въпреки, че самите типове са разгледани по отделно, уточни експертът. Причината мерките да се визуализират на едно място е, за да не се припокриват. На разглежданото място е предвидено надграждане на защитна стена и защита на промишлени зони. Опитваме се да предотвратим наводняването на важни зони в промишлени райони, подчерта г-н Рамсботъм. Тази мярка е приложима и за важни източници на замърсявания, така че при наводнение замърсяването да не премине в реката. Има и мярка, свързана с речното корито - мярка 15b. Тя предлага различни начини за увеличаване на проводимостта на речното корито.

Поради липса на въпроси и коментари **г-жа Добринка Караджова (МБВР)** даде думата на директора на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ за заключителни думи.

Г-жа Станислава Иванова, директор на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“, акцентира, че очакваните резултати от изпълнението на ПУРН са подобряване управлението на риска от наводнения, чрез въвеждане на решения за намаляване на неблагоприятните последици от тях и изпълнение на Директивата за наводненията относно оценката и управлението на риска от наводнения, така, че да се постигнат необходимите резултати. Г-жа Иванова подчерта, че прозрачността и участието на гражданите са в основата на изготвянето на един качествен План за управление на риска от наводнения. Тя апелира заинтересованите страни да изпращат

Проект BG16M1OP002-4.005-0001-C02:
ПУРН – втори цикъл 2022-2027, финансиран по ОПОС 2014-2020 г."

Европейски съюз
Европейски структурни
и инвестиционни
фондове

своите въпроси, коментари и предложения до Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“, като припомни, че периодът на обществени консултации по проекта на План за управление на риска от наводнения е до 10 септември 2023 г.